

Valmistelija: Sanna-Riikka Saarela
Kehittämispäällikkö/Johdon tuki

12.3.2024

SYKE/2024/357

Eduskunnan suuren valiokunnan työjaosto
SuV@eduskunta.fi

Julkinen

Viite: Suuren valiokunnan työjaosto keskiviikko 13.3.2024 klo. 8.30 / E 58/2023vp /
Lausuntopyyntö

Asia: E 58/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024–2029

Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen avaintavoitteista EU-vaalikaudelle 2024-2029.

Syke toteaa, E-kirjeessä esitetyn mukaisesti, että Suomelle on edullisinta toimia aktiivisena, luotettava ja ratkaisuhakuisena jäsenmaana EU:ssa. EU-asioden monialainen käsittely kotimaassa, ennakko vaikuttaminen sekä pitkäjänteisen politiikan tekeminen ovat tärkeitä vahvan, kestävän ja kilpailukykyisen EU:n ja Suomen toimintaedellytysten turvaamisessa. Suomen kaltaisessa pienessä avoimessa taloudessa kansainvälisiin riskeihin ja mahdollisuuksiin on varauduttava entistä paremmin ja vahvana rintamana yhdessä muiden EU-maiden kanssa.

Syke katsoo, että Suomen valitsemat avaintavoitteet vastaavat hyvin toimintaympäristön muuttumisen mukanaan tuomiin haasteisiin. Avaintavoitteiden puitteissa on tärkeä korostaa resilienssiä sekä kestävää yhteiskuntaa, jossa monipuolinen osaaminen ja osallistuminen sekä innovatiivinen ja vastuullinen liiketoiminta edistävät kestävää kehitystä sekä ekologista, sosiaalista ja taloudellista resilienssiä. Vastuullisuus ja kestävyys olisikin nostettava tavoiteltaviin kilpailutekijöihin.

Syke korostaa, että kestävä luonnonvarojen käyttö, kiertotalouden potentiaalin täysimääräinen realisoiminen ja hiilineutraalisuuden edistäminen ovat keskeisiä globaalisti kilpailukykyiselle taloudelle ja luovat perustan hyvinvoivalle Euroopalle. Kestävä talousjärjestelmä on tärkeä edellytys ja mahdollistaja luontopääoman ylläpitämiselle ja vahvistamiselle. Kestävyyteen panostaminen johdonmukaisesti luo houkuttelevan innovointi- ja investointiympäristön ja perustan uusille, kannattaville elinkeinoille. Puhtaan ja digitaalisen siirtymän edistämistä tulee tehdä pitkäjänteisesti ja oikeudenmukaisesti ennakoitavuuden ja hyväksyttävyyden varmistamiseksi.

TKI-toiminnalla ja teknologioiden kehittämisellä on keskeinen rooli Euroopan strategisen kilpailukykyyn vahvistamisessa, Euroopan kokonaisturvallisuuden parantamisessa sekä puhtaan siirtymän, biotalouden ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistämässä. Tämä on hyvin tunnistettu avaintavoitteissa ja

varojen suuntaaminen tutkimusta, innovaatioita ja osaamista sekä digitalisaatiota ja puhdasta siirtymää edistäviin toimiin on kannatettavaa.

Strategisen kilpailukyvyyn vahvistaminen huolehtimalla Euroopan omista vahvuuksista ja kyvykkyyksistä on keskeistä, jotta voimme vastata kovenemaan ja ennakoimattomaan globaaliin kilpailuun investoinneista, osaavasta työvoimasta, teknologisesta johtajuudesta sekä kustannustehokkaasta ja kestävästä raaka-aineiden hyödyntämisestä. Globaali liikkuvuus on tärkeä osa tutkijoiden uraa, ja Euroopan on tarjottava korkeatasoiset tutkimusympäristöt ja vakaat puitteet tutkimuksen rahoitukselle, jotta parhaat osaajat haluavat tulla ja jäädä Eurooppaan.

TKI-toiminta ja osaamisen varmistaminen eurooppalaisittain tärkeillä alueilla on myös osa Euroopan huoltovarmuutta. Suomalaisen kokonaisturvallisuusajattelun ja huoltovarmuuskonseptin edistäminen EU-tasolla on kannatettavaa, esimerkiksi vihreässä siirtymässä keskeisten kriittisten raaka-aineiden saatavuuden osalta.

Paremmän, ennakoitavamman ja muuttuviin toimintaympäristöihin sopeutuvan EU-sääntelyn tavoittelu on kannatettavaa. Sääntelyn vähäisyyden korostaminen saatetaan kuitenkin tulkita voimassa olevia säännöksiä kyseenalaistavana. Syke suosittaakin sanoituksen tarkistamista tältä osin. EU-sääntelyn ja ohjauskeinovalikoiman kokonaisuutta ja johdonmukaisuutta eli koherenssia on tärkeä korostaa. Taloudellisten kannustinten ja verotuksen sekä informaatio-ohjauksen johdonmukainen kehittäminen tukemaan EU:n ydintavoitteita ja olemassa olevan sääntelyn toimeenpanoa on tärkeää. Toimeenpanoa tulisi edistää jäsenvaltioiden tavoitteet ja kansalliset edellytykset vahvasti huomioivalla tavalla, kuten E-kirjeessä todetaan. Toimivaltajaon korostamisen lisäksi on tärkeä tuoda esiin jäsenmaiden erilaisia vahvuuksia ja niiden yhdessä muodostamaa vahvaa EU:ta. Hallinnollisen taakan vähentämien on yhteinen tavoite, eikä sen osalta ole tarpeen mainita erityisesti yrityksiä.

EU-politiikan tavoitteiden tulee heijastua EU:n rahoitukseen. Suomen avaintavoitteissa huomioidaan hyvin, että EU:n lisäarvoa luodaan keskittämällä EU-rahoitus nykyistä selvästi vahvemmin eurooppalaisiin julkishyödykkeisiin, kuten tutkimukseen ja kehitykseen, ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillitsemiseen sekä sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen. Globaalin toimintaympäristön ollessa murrosvaiheessa, on tärkeää avoimesti arvioida, mitä kokonaisuuksia on tärkeää toteuttaa ja rahoittaa yhdessä EU-tasolla, ja sopia EU-budjetin koko vastaamaan näitä tarpeita.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet kehittämisspäällikkö Sanna-Riikka Saarela, pääjohtaja Leif Schulman, tutkimusjohtaja Eeva Primmer.

Jakelu: SuV@eduskunta.fi
kirjaamo@syke.fi

